

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt V. Nouæ à Parlamento propositæ leges aduersus Catholicos Recusantes. Horrenda vexatio tractus Borealis, & Catholicorum, maximè foeminarum in ea preferenda robur. Misera illorum conditio quos ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Nouæ à Parlamento propositæ leges aduersus Catholicos Recusantes. Horrenda vexatio tractus Borealis, & Catholicorum, maximè fæminarum in ea perferenda robur. Misera illoqum conditio quos inde in Belgium malorum calamitas expulit.

C A P V T V.

ANNI huius in partem venit, conuocatio Parlamenti, Londinum indicta, licet autem hoc Ordinum conuentu nihil esset Catholicis formidabilius, ob leges inde prodire solitas; verum in hac infima orbis parte nihil funestius cōiunctionibus maximis stellarum errantim quæ natura vel situ habentur maleficæ, nunquam vero alias peiores influxus iis minabatur, si Ministris duobus sua processissent ex voto consilia; duabus, inquam, rei Catholicæ pestibus, patri, & filio, utroque pessimis in Catholicos studiis, patique potentia in iis crudeli executione de promendis. Henricus Garnetus qui præsens aderat, singulorum apprimè conscientius, præfatur sibi paulo altius repetenda, quæ sunt ab iis in hoc Parlamento gesta. Et Parlamenta, inquit, instituto, usque veteri, eiusmodi erant, ut liceret cuiuslibet proferre, quod prudentia, & publici amor, auctoritasque ordinis suassisset, nec de propolitis in partem alterutram legibus, vel tacitis in eas dictariis, vel propugnantibus inter se illarum argumentis quicquam foras efflabat. Nec admittebantur in ea famuli, aut quo- uis modo factionibus variis addicti, aut Principis homines à quibus sibi quisque metueret, ne deferretur ad Principem, si quid in eius sententiam obiecisset, vel timeretur vis suffragiorum libertati, verbo, re, nutrue in frena. Nunc longè aliter in iis res agitur. Utriusque confessus exedrae dico præsent Reginæ intimi; primariæ pater; infimæ filius, uterque gratissimus, eique addicior, quam ipsa sibimet, si duabus exedris adesset. Proponuntur ab iis approbanda, verum eo stylo, ut iuberti magis quam consiliis permitti eorum approbatio videatur. Ajunt neminem solidi capitum, patræ amantem, & quem prudentiæ regiæ ac sapientiæ estimatorem & iudicem, ac sui denique satis studiosum, dubitaturum de legis propositæ iure, & quietate, & utilitate in commune bonum, nendum obstitutum, illius confirmationi, tam necessariis igitur laudatam titulis, quis ausit in examen vocare? sic legum suarum Parlamentum auditor sit magis quam conditor; si

T t 2

quos indoles tenax animosæ ac veræ libertatis in oppositum mittat, reprehensione, ac minis, inhibitio, iubentur tacere, quodque officium fidelitatibꝫ & conscientiæ exsoluer cœperant, in eorum damnum, & aliorum terrorem conuertitur, vulgantur eorum suffragia, arbitriis cuiusque inusta mortibus, referuntur nomina ad Reginam velut infidelium ei Ministrorum, & occasionibus improuisis, virtutis suæ constantiam tanquam crimen luunt. Ob hoc Ministros hosce duos sua violentia, Parlamenti, passim, & publicè vocavit *Correctores*, alijs verius *Oppressores*, hæc tenus ex Garneto.

Percurramus nunc illa tot in *Recusantes* & atrocia decreta, nihil vt ita sœuum sonisset, totis quibus iam regnabat Elizabeth triginta quinque annis. Petebant illa *Catholicos*, quibus quanti erat anima, & salus, tantum à Caluini, & cœna, & templis, concionibus, & cantibus abhorrebant. Leges nouem in supremæ classis, propositæ fuerant confessu; in imæ, duodecim, peiores & numero & re ipsa. Nempe *Recusantes* ante Iunium ineuntem (& voluebatur tunc Februarius) nisi frequentandis Ecclesiis satisfacrent Reginæ mandato, re sua omni mobili nudarentur; immobilis vero duabus tertiiis partibus, hæreditatis item ad quam essent vocati duabus tertiiis; & iure nominum quibuscumque alios haberent obstrictos recuperandorum, eorūmque in locum subiret fiscus, si nubat fœmina *Recusans*, ne esset doris capax. Dicens illam vir ex *Recusantibus*, duas perderet bonorum tertias, quæ ipsa domum afferebat, emptiones domorum, prædiorum, & talium ab *Recusanis* peractæ, irritæ cederent: legati præterea cuiusvis, & hæreditatis collatio irrita; contractus omnes, secreta conuenta, & translationes bonorum in alios, Pensitationum ab aula, munerum, attributionum, duabus tertiiis multentur; seruos domi si tenent *Catholicos*, denis, quoque mense in singulos libris, quæ ad æris Romani nummos redeunt ferè quadraginta. Si maiores septennibus filios, Protestantibus tradantur educandi; si multarum istarum pressi grauitate, Reginæ mandatis patere, maluerint, profiteantur id populo coram, primum in templo curiali, tum coram Batoni bus, & muneriis præfectis in hæc verba. [Ego N. N. me verè agnosco, & demissè fateor grauis in Deum offendæ reum, ob spretam hæc tenus, regiæ potestatis piam, & legitimam gubernationem, templis abstinentio, & officiis diuinis, contra quām iubent sanctæ regni leges, & statuta, dolētque hoc mihi grauiter, & animo tenuis. Agnosco, & sincerè contestor Romanum Episcopum, & sedem, in Reginam, & Regna, & ditiones Reginæ nihil habere, nihil posse; & omni procul simulatione, colore, spe legis laxandæ promitto, & contestatò denuntio, seruaturum me in posterum Reginæ leges de templorum frequentatione, & cultus diuini, ea que omni contentione defensurum,]

His, & similibus tam multis ista est sensu miserationis Parlamenti pars ingens alioqui Catholicis inimicissimi, nec dissimulauit hæc sibi displicere. Quo animaduerso duorum alterutrum qui has leges condebant; si cui vestrūm, iufit, cautiones hæc in legem sciscendæ seuerius aliquid videntur sonare, Reginam si lubet adeat, prouocetque ad eius tribunal ybi argumentis

qua

qua tenet arcano pectore conuincet non fuisse cum Recusantibus , mitius, aut remissius agendum. Addidit vero ex parlamentariis alius , quod multi auditum , esse sibi commune dictum voluerent : si est Papistarum tam destabilis natio , ut nobis depingitur, absoluamus nos quantocuyus & regnum ea peste ; si res , & facta , & vita eorum ludi nos mendaciis clarè probant, sinamus illos sua sibi habere , vnde vitam pergent honorificè ducere. Baro quin etiam Grayensis aperte Catholicis infestus imperare non potuit, quin audenter & liberè diceret , fuisse sibi antea persuasum , premi Papistas , ut emuncti vitali sanguine, neruōque elisi decumano, non possent digitum pro religione in regnum mouere. Nunc postquam tot legum obruebantur pondere , tam immani ut esset earum unaquaque intolerabilis per se, plusque ipsi mouerent omnibus misericordia quam timoris , manifestum esse non vexari in iis fidelitatem regno & Principi suspectam , sed religionem Deo fidam & vexantibus odiosam , si enim illis sit integrum misso in templo Protestantium pede vel oculo, calamitatum quibus obteruntur vim tantam redimere , patet profecto vnum in iis plecti crimen quod nec velint videri nec esse Protestantes. Placeret necne quod aiebat , ex veris certè loquebatur , & tam perspicuis ut magno non esset opus acumine ad ea capienda, idemque cum eo sensere tam multi ut proposita illa ad vnum & viginti, frustra contenderit in leges perferre qui hoc magnopere satagebat. Ad rem tamen ipsam quod attinet exigebantur inhumanius ex Catholicis , quam leges ipsi erat, præsertim ad septentrionem , in Lancastria , & Eboraco, Dunalmo, Northumbria , & per tractus Scotiæ confines. Imperitabat tunc illis Provinciis Gubernatoris munere, Proregis maiestate, tortoris barbarie viri magnus, cuius in Catholicos furorem gratuitum, expertus est hoc anno P. Riccardus Holtbeyus , scripsitque partem eius lugens. Nouam is sibi Ministrorum conscripsit familiam priori maiorem, & crudeliorum, exploratores, scrutatores, exequendi Præfectos, iusserum curatores, lictores, carcerarios , varia nomina , munus vnum , carnificis scilicet quod exercebatur ab omnibus. Ampla cuique istorum potestas erat, citandi, raptandi, claudendi quotquot nocti essent Catholicos Recusantes , nullo ætatis , sexus , & conditionis discrimine. Iam eò nobiles imbecilla pietas egerat ut semel quoqannis , Protestantum adirent templo , ne in extremam redigerentur egestatem, at hic nouis illos oneribus obruit , sistendi se nempe bis in hebdomada, Protestantum cœtui ; communionis cœnam admittendi de manu hæretici ministri ; iurandi horrendum iuramentum, quo se obligarent, ad excludendum domo quemuis Sacerdotem , & Catholicas uxores carcere mancipandas, tyranno implacabiliter fœniente, cumque iam essent ergastula vetera clausorum multitudine conferta , iis sextuplicem adiunxit carcere; Eboraci partim , partim quatuor in castellis, vbiique laxum & capacem; nec est quis adeo ferreus , ut absque lachrymis eatum quem subdit indicem perlegat fœminatum quæ illuc ducebantur; nobiles, maritæ , gravidæ , & paulo ante puerperæ , cum suis inter brachia pupillis , viduæ, decrepitæ, virgines , puellæ infantes , tristi spectaculo raptatæ ibant in carcere.

T t 3

rem non custodiendæ, sed excrucianðæ locorum molestiis. Nec semel contigit, aliquas illic vterum ponere, nullo præterquam Dei subsidio, & benevolia magis quam utili Sociarum miseratione, iam è domesticis commoditatibus, cum miseræ carceris nonnullas morbo & lecto affigerent interdum etiam extremis propinquas, labor erat iis ad sanationem à Magistratu impetrandis, & longus, & propemodum insuperabilis, nec obtinebantur nisi datis pignoribus, & vadibus fore ut valentes restituerentur. Vix illis & ineptus, & carus, utrumque pro crudelitate, & auaritia custodum, viti similiter nobiles, in eundem cum vilibus, & proletariis compacti carcerem, filiorum item discruciantur præsentia, & fame, & duritie carcerariorum, quæ fuit aliquibus labendi causa, tum viris tum fœminis, sed harum vix vni, in vitorum decem miserabili lapsu, adeo in sexu debili robusta virtus eminebat, & dicere liceat, vix Christianismus fœminas usquam vidit in Catholicæ fidei propugnatione Anglis fortiores; & quidem nobilibus, & illustri sanguine prognatis. Ego quidem in censu annuo tabularum quæ mihi ex Anglia venere, habeo ad manum exempla earum continua, & facta virtutis heroicæ, pietatis solidò fundata ad omnes conflictus immobili. Sunt vero huiusmodi ut si colligantur quæ nostra, solum gesta sunt ætate, qui nascentis Ecclesiæ tempora ignorant, referri sibi ea putent, eiisque de tyrannis, suppliciis, mortibus, victorias, & triumphos; inter paucas tamen quæ malis cessere, aut vitorum importunitate, aut teneritate amoris in filios, fuit quæ statim ut pedem in Protestantium templum tulit, tanto facti horrore, siue ista est, ut fœtum quem gerebat, illic eiecerit immaturum. Alia eodem horrore, prope subito mente capta, nisi ægrè multosque post menses illam integrè non recepit. Palatia interim, & ædes hoc solo reorum titulo, & captorum quod essent Recusantes, velut Reginæ, ac patriæ proditorum, diripiebantur & expilabantur in prædam Gubernatoris eiisque satellitum. Quin & domos subire ad deprehendendas latebras Sacerdotum (quod prætexebatur potissimum ad deprædationem locupletum, ut iure direpti viderentur) aliud nihil erat, nisi turbam latronum irrumpere, qui oblatas ultro, conclavium omnium, & scriniorum quorumcumque reiicabant claves, aiebantque sibi alias esse artes, & organa, quibus nulli satis vectes aut seræ obsisterent; erantque illa securæ, & mallei, quibus perfringebant diffindebantque quod clausum occurseret, vocabantque id aperire. Latibula porro quibus se pater familias cum uxore, filiis, & qui domi tunc esset Sacerdote, abdere consuerant cum supellecti sacrorum, frustrabatur iam vafra malignitas. Dimicabantur primum foris, post vero intus palatia, tum si compositæ mensuræ, male inuicem responderent, igitur aliquid interiectum latere conclave, aut cæcum penetrare certo concludebant, cuius abstrusum rimantes aditum, nullus erat suspectus paries quem non effriagerent, spe fortuita inueniendi quod quærebant. Ad subterraneos autem specus retegundos tintinnabulum adhibebant, cui pulsato, caui, aut cameræ responderet bombus. Hæc si recidissent inania, obstinatione diutinarum motarum instabant cœptis, & ea denique euincebant,

bant, ad cubicula omnia, & traiectum omnem, & scalas pertinaciter excubabant, dum vieti fame qui laterent parentes, filiorum deficientium haud ulterius dolorem perferentes, prodebant sese, & inquisitores accercebant, suos tanquam qui factarum sibi morarum rabie indignati, & insolentibus latebratum expugnatione, sanctos illos pallidos, exsuccos, & iam semianimes omni contumeliaz genere & molestiarum onerabant, longè tamen inhumanius si forent in iis aliqui Sacerdotes, quorum lego non paucos apud matronas hospites, & alumnos, quas saevitia inexorabili Comes furcis appendit. Nihilque proprius fuit quam ut pena eadem inuolueretur Ioannes Tollopius qui Holtbeyum ex operariis nostris unum domi secum alebat; sed is comite nobili filio, natu primo, cum esset profectus longius ad baptismum infantis quem ritu Catholico Protestans recusauerat tingere, dominum in reditu prospexit, excubiis cinctam, intellectusque ab aduersariis occupati, qui forte operiebantur, dum se in cassis neglectim induerent; at hi quantum fuga, & pedibus valebant abdidere se in siluae condensum penetrale, ubi dies duos, & noctes delituere atrecti in omnem strepitum, quoad eorum vestigia insectatores desperassent. Nobilis pariter cum uxore filio parvulo, & nepte annorum tredecim virgine, famulisque duobus, subterraneæ cryptæ angustiis, & inedia triduana, indagatorum & obsiden- tium pertinaciam vicere, quorum denique securi suo illo è sepulchro ere- punt semiuiui; pauloque post è silua Holtbeyus cum nobili filio, nato- rum maximo.

Comes inter hæc Gubernator suo impar in Catholicos odio, partes suas vicarias in superiori Northumbria Finicchio integrè totasque tribuerat; sui nimis crudelitate dimidio; sed plus dimidio, excogitandis callidi- tibus nunquam antea cogitatis ad intercipiendos repente Catholicos. Inter has fuit cum noctis medio accendi iussit in cacuminibus montium ad hoc designatis ignes irruptionis Scotorum nuntios in Angliae depræda- tionem; quo indicio monebantur solenni ex lege armati occursere, qui confinium illud incolebant ad eos in suam Scotiam retrudendos. Collectos ergo paucis horis ad centum quadraginta Finicchii qui tunc aderat præ- sens ad usque auroram illos sustinuit, minimè quidem in Scotos ducturus, qui nulli prorsus erant, verum in tria palatia Catholicorum nobilium, quæ partim foris iubet ab iis obsideri; partim secum inuadi; unde quantam vo- luit secum prædam tulit; quā multos reperit Catholicos abduxit. Has vero tam subitas, & inopinas strophas fecerat sibi tam familiares, & fre-quentes ut nulla industria & celeritate tutos se ab iis putarent Catholicos, quare omissis deinceps domibus, securitatem inter silvas, & abrupta mon- tium querere, suas illic familias condere, si quas essent cauernas, aut saxorum hiatus quibus se abderent idoneos nocti, Deo gratias agere recti non ita incommodè parati, plures humo effossa ad radices ingentium arbo- rum, domos illic sibi ex ramalibus frondeas sub terra struere, illasque sex totis hebdomadis habitare, quoad tandem crediti periisse, quæri denique desierunt.

Hæc à P. Holtbeyo Garnetus spectante & vidente, illotumque parte in nauanda Catholicis opera, quos ut solabatur, & corroborabat inter illos aduersorum æstus, ita mirificè reficiebatur patientia illorum alacti firmitate, promptaque vitam pro fide Catholica, ejusque profidendæ confidentia ponere. Iltis attamen valde nouum, nec satis credibile quis putet, iltis inquam Anglisque cœteris, nobilibus maxime, & quos à Seminariis arcebant ætas, erectum fuisse residuum quo postremo, fidebant subsidium, cum bonis pro Deo exuti, viœ quoque omni carerent in Anglia, nisi quem in carcere miserum, & morte peiorem inuenirent. Fulciebat spem illam subsidij, audax in Belgium transitus, vbi Regis Cetholici profusa largitas suffœcta iis esset, necessaria ad vitam omnia; nec vero ab Anglis, notæ aliquius laboratum est vñquam, in extundendis à tanto Principe, ac tam pio attributionibus eorum inopiam leuaturis, sed penes ministros erat, earum cardo, & exsolutio. Nostris (scribit Antwerpia non nemo) Anglis, ne obolus quidem assignati ab Rege subsidij datus est; & scimus noctu ostiatim obire illos mercatorum ædes, ad captandam stipem; nosque auditis illorum calamitatibus quos adhuc Anglia retinet, valde ambigimus an nostræ sint iis mitiores. Quidam certè si quid elatrarint quod sit emendo pati satis, & aliquod raphanis, fortunatos se hac cœna putant.

Hodie Middletonus nobilitatis in Anglia notæ, & opima pensitatione ab Rege decoratus, sed planè sterili, post comparatum Christianis sacris ad mortem proximam animum, dixit sibi videri non temere, suppetituram diutius vitam, si viœtus suppeteret; tunc quidem se fame extingui, nec multo pridem præter aquam ad potum quicquam habuisse. Thomas Markenfieldus nobilis, nuda in humo iacens repertus est intra cubiculum mortuus, præsente nemine. Scribit hæc vna tantummodo ex vrbe qui aderat, & coram spectabat. Ego propterea retuli, quod sint alibi futura usui ad grauem calumniam ab innocentie propulsandam.

Nunc reuertamur in Angliam, & nostris de rebus, quæ nonagesimus quartus æui annus nobis suggerit describenda, illustrissimam ponamus carcerem scilicet, supplicium, & virtutum opes Patris Ioannis Cornelij.

Quis